

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET LAMMEVADSKÄRRET

I ALLMÄN BESKRIVNING

A Data

Areal: Ca 3,4 ha

Kommun: Tidaholm

Socken: Dimbo

Läge: Reservatet är beläget vid väg 871 0,7 km SSV Dimbo och 8,5 km VSV Tidaholm, se bil nr 1

Karta: Topografiska kartan: 8D Skara SO
Ekonomiska kartan: 8D Skara 0g

Fastighet: Del av Dimbo Prästbol 28:1, tidigare Prästbolet 28:1

Ägare: Varvs Pastorat

Servitut: Inga servitut inskrivna i fastighetsboken belastar fastigheten men en elledning går genom området.

Syfte: Att för framtiden bevara ett naturvetenskapligt intressant extremrikkärr med hög kalkhalt och att bevara en god livsmiljö för de kalkgynnade och sällsynta växter som växer i kärret samt att bevara torrbacken och den omgivande björksumpskogen med dessa områdets naturliga flora samt att göra ett orkidékärr lättillgängligt för naturstudier.

Reservatsförvaltare: Skogsvårdsstyrelsen i Skaraborgs län i samråd med Tidaholmskretsen av Svenska Naturskyddsföreningen.

Tillgänglighet: Reservatet ligger i anslutning till väg 871 mellan Dimbo och Valstad.

Länsstyrelsens
beslut:

B Naturförhållanden

Karta, se bil nr 2.

Lammevadskärret är beläget i en svacka i terrängen och är omgivet av åkermark. Kalkgrunden går i dagen på vissa ställen men oftast ligger den ca 30 cm under markytan.

Vattenflödet genom kärret har i huvudsak en syd-nordlig riktning och kommer genom ett rör från åkern i söder samt från små diffusa källområden i kärrets södra del. Södra delen av bäcken är breddad och fördjupad för ca 20 år sedan. I övrigt verkar den orörd.

Större delen av reservatet upptas av en björksumpskog av högörtstyp med ett starkt inslag av gran i söder. I fältskiktet förekommer bl a älggräs, humleblomster och kabbeleka. Några små vattensamlingar finns i västra delen av sumpskogen och här går även en elledning.

Ett extremrikkärr av Campylium-Drepanocladustyp går tvärs igenom reservatet i syd-nordlig riktning. Kärret saknar träd och buskskikt så när som på ett buskage av olika videarter och sluttar svagt mot norr. Här växer bl a vaxnycklar, sumpnycklar, flugblomster, några olika Dactylorhiza-hybrider, kärrspira, majviva, rosettjungfrulin och hårstarr.

Axagkärret är omgivet av en björksumpskog och har ganska väl utbildade tuvor. Kärret är trädlöst och buskskiktet är glest. I detta område växer den sällsynta röda kärrknipproten.

Centralt i reservatet ligger en kulle med torrängsvegetation som brudbröd, fältvädd, johannesört samt enbuskar och fågelbärsträd.

I öster avgränsas kärret av en kantzon av björk och en ungskog av gran som skiljer det från jordbrukstippen vid väg 871.

Lammevadskärret har under de senaste åren vårdats av Tidaholmskretsen av Svenska Naturskyddsföreningen och de har även tillverkat de spänger som är utlagda i kärret och en sittgrupp som står vid stigen.

II MARK- OCH VEGETATIONSVÅRD

A Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård

Den allmänna målsättningen för Lammevadskärrets skötsel skall vara att bevara områdets olika vegetationstyper och att samtidigt bevara en god livsmiljö för de sällsynta och kalkgynnade växter som växer i kärret. Alla åtgärder inom reservatet skall utföras så att minsta möjliga skada uppstår på mark och vegetation.

B Skötselåtgärder av allmän karaktär

Med hänsyn till områdets höga naturvärden skall följande beaktas vid skogliga åtgärder:

1. Inga bas- eller stickvägar skall anläggas i reservatet. Avverkningsmetoder som minimerar markskador skall prioriteras.
2. Vinschmetoder eller liknande skonsamma metoder för utförsel av virke skall användas.
3. Avverkning skall ske under vintern när marken är tjälad och snötäckt.

4. Lämpliga boträd, hålträd, högstubbar och lågor skall sparas.
5. "Hyggesavfall" rensas bort från stigen.

C Detaljbeskrivning och åtgärder

Naturreseptatet har indelats i olika skötselområden vilka framgår av karta, bil nr 3.

Skötselområde1: Sumpskog

Beskrivning: Sumpskogen domineras av björk men har ett starkt inslag av framför allt gran i södra delen. Skogen är oftast tät och klen men högvuxen och ger ett pinnigt intryck. Buskskiktet är sparsamt och består av rönn, olika videarter, smågranar m fl arter. I fältskiktet kan man bl a hitta älggräs, humleblomster, hallon, kabbeleka, kråklöver och kärrviol. Några små vattensamlingar finns i västra delen och det finns flera fuktstråk vid axagkärret.

Västra delen genomkorsas av en elledning.

En raserad kråkfälla finns i åkerkanten bakom kullen och en trasig foderhäck finns mellan kullen och axagkärret.

Mål: Björksumpskog med öppnare fuktstråk och vattensamlingar.

Västra delen lämnas till fri utveckling till skydd för viltet.

**Engångs-
åtgärd:** Trädridan mellan axagkärret och kullen tas bort. Sumpskogen närmast kullen och kärret glesas ut, fuktstråken röjs fram bättre och smågranen röjs bort.
Gallring av sumpskogen.
Kråkfällan och foderhäcken tas bort.

**Underhålls
åtgärd:** Västra delen lämnas till fri utveckling som skydd för viltet.

I övriga delar gallras vid behov.

Smågran röjs bort minst vart femte år. Långsam successiv föryngring av sumpskogen med björk och enstaka gran.

Ledningsgata får underhållas.

Skötselområde 2: Extremrikkärr

Beskrivning: Extremrikkärret sluttar svagt åt norr och genomkorsas i syd-nordlig riktning av en bäck. Bäckan kommer genom ett rör från åkern i söder och här har bäcken breddats och fördjupats för ca 20 år sedan. Flera små diffusa källområden förekommer också i den södra delen av kärret.

Kalkgrunden ligger oftast ca 30 cm under markytan men i ett litet område i södra delen är jordtäcket ännu tunnare, kanske bara 5-10 cm.

Kärret saknar träd- och buskskikt, förutom ett buskage med olika videarter i norra delen.

I fältskiktet märks främst olika arter av orkidéer av vilka en del finns i stora mängder. Här finns vaxnycklar, ängsnycklar och kärrknipprot i stora mängder samt flugblomster, sumpnycklar och några olika Dactylorhiza-hybrider. Andra intressanta arter är majviva, rosettjungfrulin, hårstarr och näbbstarr.

- Mål:** Extremrikkärr utan träd- och buskskikt med ett artrikt fält- och bottenskikt där framför allt orkidéer, majviva och ovanliga starrarter gynnas.
- Engångs-åtgärd:** Ingen.
- Underhålls-åtgärd:** Årlig skott- och grässlåtter som utförs först när kärrets växter fröat av sig ordentligt (augusti-september). Gräs och kvistar tas bort och läggs i en hög att förmultna i kärrets norra del, se bil nr 3. Markägaren/arrendatorn får efter samråd med förvaltaren vid behov rensa diket inom 5 m från utloppsögat.

Skötselområde 3: Axagkärr

- Beskrivning:** Axagkärret saknar trädskikt och buskskiktet är glest och består av bl a en och björk. Sumpskogen håller på att växa in i kärret.
- Axagtuvorna är ganska väl utvecklade och förutom axagen finns här röd kärrknipprot, kärrknipprot, majviva m fl arter. Älggräs håller på att tränga in och kväva den sällsynta röda kärrknipproten.
- Mål:** Axagkärr utan träd- och buskskikt.
- Engångs-åtgärd:** Axagkärret röjs fram ordentligt. Det befintliga buskskiktet röjs bort.
- Underhålls-åtgärd:** Årlig skottslåtter. Älggrässlåtter 1-2 ggr/år för att få bort älggräset. Älggräs och kvistar tas bort och läggs i norra delen av skötselområde 3

Skötselområde 4: Gullvivebacken

- Beskrivning:** Gullvivebacken är en liten kulle med torrängsvegetation. På kullen finns ett fågelbärsträd och ner mot kärret finns ett par björkar. I kan-ten mot sumpskogen kommer gran och tall in. Buskskiktet består mest av en men även av yngre exemplar av fågelbär och gran.
- Förutom gullvivor växer här fältvädd, rödklint, klasefibbla, brudbröd, backruta m fl arter.
- Mål:** Kulle med torrängsvegetation, enstaka fågelbärsträd, björk och

enbuskar, både friväxande och buskage.

Engångs-
åtgärd : Kullen röjs fram ordentligt. Där enbuskarna står för tätt röjs dessa bort buskagevis. Fina friväxande enar sparas samt några buskage.

Underhålls-
åtgärd: Enstaka fågelbär släpps upp för att på sikt ersätta dagens träd. Om enbuskarna står för tätt röjs dessa bort buskagevis. Skottslåtter vid behov.

Grässlåtter i augusti-september när så erfordras t ex under nederbördsrika år.

Ev gräs och kvistar tas bort.

Skötselområde 5: Ungskog av gran

Beskrivning: Planterad tät ungskog av gran som saknar såväl busk- som fältskikt.

Mål: Olikåldrig sluten blandskog av löv och barr med ett artrikt busk- och fältskikt.

Engångs-
åtgärd: Kraftig gallring. I de uppkomna luckorna tas barmattan bort åtgärd genom manuell markberedning så att föryngring med löv kan komma till stånd och ett artrikt fältskikt kan utvecklas.

Underhålls-
åtgärd: Gallring i trädskiktet och buskskiktet vid behov. Långsam successiv föryngring.

Skötselområde 6: Kantzon med björk

Beskrivning: Området består av en smal remsa mellan extremrikkärret och ungskogen av gran. Trädskiktet består nästan helt av björk och buskskikt saknas i stort.

Vid slutet av stigen, från parkeringen finns en sittgrupp.

Mål: Kantzon med glest trädskikt av björk.

Engångs-
åtgärd: En del äldre björkar avverkas för att få mer solljus i kärret.

Underhålls-
åtgärd: Årlig skottslåtter. Enstaka björk släpps upp för att på sikt ersätta dagens trädskikt.

III FRILUFTSANORDNINGAR

A Allmän målsättning

Att underlätta för allmänheten och även för handikappade att för naturstudier få tillträde till ett representativt extremrikkärr med en mängd olika orkidéer samt att öka förståelsen för denna naturtyp.

B Informations- och friluftsanordningar

Gränsmarkeringar skall utföras enligt naturvårdsverkets anvisningar.

Informationstavla skall uppsättas på den plats som markerats på bifogad karta, bil nr 4. Tavlan skall beskriva reservatets syfte, dess natur och naturvärden, gällande föreskrifter, upplysa om att reservatet är tillgängligt för rullstolsbundna samt innehålla en karta där gränser, vegetationstyper, namn, stigar och spänger samt friluftsanordningar är redovisade.

Parkeringsplats för ett 10-tal bilar iordningställs vid väg 871 på jordbrukstippen, se bil nr 4. Några handikapparkeringsplatser markeras närmast stigen till reservatet.

Stigen från parkeringsplatsen ner till kärret ges en inte alltför brant lutning max 1:12. Eventuellt görs ett vilplan. Stigen hårdgörs om så erfordras. Ett räcke längs ena sidan gör det lättare för lätt rörelsehandikappade och äldre att ta sig ner till kärret.

Spänger finns redan utlagda i kärret. Dessa bör kompletteras och några av dem breddas för att få plats med rullstol och förses med räcke på ena sidan. Där den handikappanpassade leden går över kullen behövs ingen spång om marken planas ut och hårdgörs. Spången från stigen till bruksvägen i norr är bara provisorisk. Den bör göras i ordning och då flyttas den lite längre in mot granskogen. En spång parallellt med denna men på andra sidan kärret ställs i ordning. Se förslag bil 4.

Sittgrupper. En sittgrupp finns redan vid stigens slut, men ytterligare en bör iordningställas vid Gullvivebacken, se förslag, bil 4. Denna bör handikappanpassas och utformas så att man kan köra intill bordets kortändor med rullstol. Runt den befintliga sittgruppen görs marken i ordning så att man kan komma runt med rullstol.

Soptunna bör finnas vid sittgruppen vid stigen, se förslag bil 4.

Redskapsbod (2-3 m²) uppförs i kanten av granskogen vid stigen. Se förslag bil 4.

Tillsyn, underhåll och skötsel av informations- och friluftsanordningarna sköts av naturvårdsförvaltaren. Sophämtning sköts av Tidaholms kommun.

IV ANSVARSFÖRDELNING

Anläggning

Staten ansvarar för befintliga anläggningar.

Skötsel och underhåll

Enligt länsstyrelsens beslut förvaltas reservatet av skogsvårdsstyrelsen i samråd med Tidaholmskretsen av Svenska Naturskyddsföreningen. Reservatsförvaltaren svarar för tillsyn, underhåll, skötsel och städning av reservatet och dess information och friluftsanordningar.

Sophämtning sköts av Tidaholms kommun.

V DOKUMENTATION

Det är av stor vikt att ett dokumentationsprogram läggs upp som skall vara färdigt till fältsäsongen 1988. Detta läggs upp av skogsvårdsstyrelsen i samråd med länsstyrelsen och Tidaholmskretsen av Svenska Naturskyddsföreningen. Programmet skall inriktas på en enklare dokumentation, som skall utföras vart 3:e år. Dokumentationen skall utgöra underlag för eventuella förändringar av skötselplanen, så att syftet med reservatet kan bibehållas. Komplettering skall ske med fotodokumentation från fasta fotopunkter för att följa områdets utveckling.

Redovisning av dokumentationen görs till länsstyrelsen.

VI KOSTNADER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN - FINANSIERING

A Kostnader för naturvårdsförvaltningen (Kalkylen undantages från fastställelse)

Kalkyl

Åtgärd	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92
Restaureringsåtgärd	11 000	16 500	-	-	-
Gränsmarkering	3 500	-	-	-	-
Informationstavla	5 500	-	-	-	-
Parkeringsplats	5 000	-	-	-	-
Stig	9 000	-	-	-	-
Spänger	11 000	22 000	-	-	-
Sittgrupp	-	1 500	-	-	-
Redskapsbod	-	-	3 500	-	-
Soptunna	-	400	-	-	-
Renhållning	-	500	550	600	650
Tillsyn, skötsel	7 000	7 700	8 500	9400	10 300
Dokumentation	-	3 500	-	-	2 500
	52 000	52 100	12 550	10 000	13 450

B Finansiering

Sophämtning bekostas av Tidaholms kommun.

Staten bekostar gränsmarkering, informationstavla, underhåll av befintliga spänger, löpande tillsyn och skötsel samt dokumentation.

Föreslagna friluftsanordningar anläggs i mån av medel från annat håll.

VII PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

A Engångsåtgärder

1. Gränsmarkeringar, informationstavla
2. Skötselområde 3
3. Skötselområde 4
4. Parkering
5. Stigen
6. Del av skötselområde 1: Träddridån mellan axagkärret, och kullen röjs bort och kråkfällan och foderhäcken tas bort
7. Spänger

8. Handikappanpassade spänger
9. Handikappparkering
10. Söptunna
11. Sittgrupp
12. Skötselområde 5
13. Skötselområde 6
14. Övriga åtgärder i skötselområde 1
15. Redskapsbod

B Underhållsåtgärder

1. Skötselområde 2 och 3
2. Underhåll av informations- och friluftsanordningar
3. Rökning av fuktstråk inom skötselområde 1
4. Skötselområde 4
5. Skötselområde 5
6. Skötselområde 6
7. Övriga åtgärder inom skötselområde 1